

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ
ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

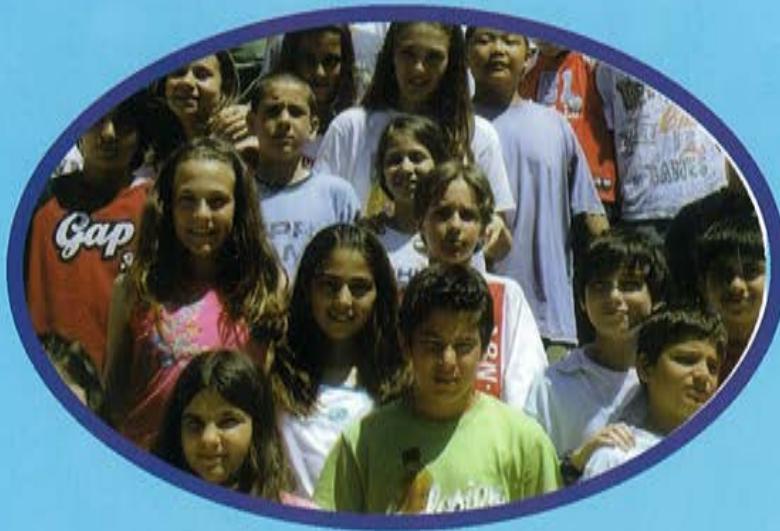
ΚΕΝΤΡΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ
ΕΛΕΥΘΕΡΙΟΥ ΚΟΡΔΕΛΙΟΥ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Εκπαιδευτικό Πρόγραμμα Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης

«Καταναλωτισμός και Περιβάλλον»
«ΤΑ ΚΙΝΗΤΑ ΣΤΗ ΖΩΗ ΜΑΣ»

Εκπαίδευση για την Αειφορία

Αγγελίδης Ζήσης
Αβραμίδου Βαρβάρα
Σχίζα Κωνσταντίνα
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ 2008

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ
ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

Κέντρο Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης
Ελευθερίου-Κορδελιού Θεσ/νίκης

Δ/νση: Α. Παπανδρέου 2 & Κατσαντώνη
563 34 Θεσ/νίκη

Τηλ.: 2310 707150

Fax: 2310 757130

e-mail: kpe-thes@otenet.gr

Ιστοσελίδα: <http://kpe-thess.gr/>

Επιμέλεια-συγγραφή:

- Αγγελίδης Ζήσης, Δρ. Γεωλόγος, Υπεύθυνος του Κ.Π.Ε.
- Αβραμίδου Βαρβάρα, Δασκάλα, Αγγλικής Φιλολογίας, Μέλος του Κ.Π.Ε.
- Σχίζα Κωνσταντίνα, Υπεύθυνη Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης, Δ/Θμιας Εκπ/σης, Α' Αθηνών

Η ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗ ΟΜΑΔΑ ΤΟΥ Κ.Π.Ε. ΕΛΕΥΘΕΡΙΟΥ ΚΟΡΔΕΛΙΟΥ ΑΠΟΤΕΛΕΙΤΑΙ ΑΠΟ ΤΟΥΣ:
Αγγελίδη Ζήση, Υπεύθυνο, Δρ. Γεωλόγο, Αθανασίου Χρυσούλα, Αναπληρώτρια Υπευθύνου, Βιολόγο, MSc,
Αβραμίδου Βαρβάρα, Δασκάλα, Αγγλικής Φιλολογίας, Μέλος Π.Ο., Αθαναηλίδη Γιώργο, Δάσκαλο, Μέλος
Π.Ο., Μιχαήλ Σύρμω, Δασκάλα, Βιολόγο, MΔΕ, Μέλος Π.Ο., Μοντεσάντου Ευφροσύνη, Δασκάλα, Μέλος
Π.Ο., Παπαδημητρίου Ευθύμη, Φιλόλογο, Μέλος Π.Ο., Πιγγελίδου Καλλιόπη, Γαλλικής Φιλολογίας, Μέλος
Π.Ο., Υφαντή Γιώργο, Βιολόγο, Msc

Θεσσαλονίκη 2008

Ηλεκτρονική σελιδοποίηση: Στεφόπουλος Αλέξανδρος

...Τα κινητά στη ζωή μας...

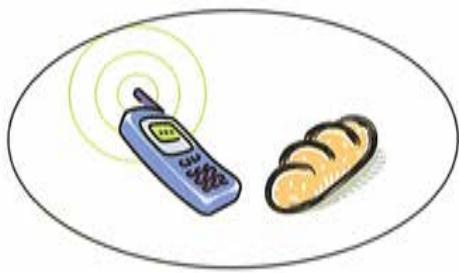
«"Έστω ή χρῆσις τῇ χρείᾳ σύμμετρος»

Μ.Βασίλειος

Περιεχόμενα

Κινητό και ψωμί.....	σελ. 4
ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΑ.....	σελ. 5
ΤΑ ΚΙΝΗΤΑ ΣΤΗ ΖΩΗ ΜΑΣ	
1.Φιλοσοφία του προγράμματος.....	σελ. 7
2.Στόχοι του προγράμματος.....	σελ. 8
3.Μεθοδολογία.....	σελ. 9
4.Ηλικία.....	σελ. 9
5.Διάρκεια του προγράμματος.....	σελ. 10
6.Πορεία υλοποίησης του προγράμματος.....	σελ. 10
ΦΑΣΕΙΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ	
1.Υποδοχή-γνωριμία-συζήτηση.....	σελ. 11
2.Φάση 1η "Εμείς και το κινητό μας".....	σελ. 12
3.Φάση 2η "Το κινητό στην πόλη".....	σελ. 15
4.Φάση 3η "Οι θεσμικοί συνομιλητές της ψηφιακής επικοινωνίας".....	σελ. 18
5.Φάση 4η "Κριτική και αυτοκριτική προσέγγιση του θέματος".....	σελ. 21
ΣΧΟΛΙΑ.....	σελ. 24
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ	
1.Φύλλο αξιολόγησης για το μαθητή.....	σελ. 27
2.Φύλλο αξιολόγησης για την ομάδα.....	σελ. 28
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....	σελ. 29
Κ.Π.Ε. ΕΛΕΥΘΕΡΙΟΥ-ΚΟΡΔΕΛΙΟΥ	
1.Σύντομο ιστορικό.....	σελ. 31
2.Χάρτης.....	σελ. 32

Κινητό και ψωμί...

(Παρασκευή πρωί, ώρα 08:00)

-Στέλιο, γυρνώντας από το σχολείο πάρε ένα ψωμί.

-Εντάξει, μπαμπά μου.

(Ωρα 12:30, τηλεφώνημα Στέλιου από το κινητό)

-Τι ψωμί να πάρω, μπαμπά;

-Ολικής αλέσεως, παιδί μου.

(Ωρα 12:45)

-Τελείωσε το ολικής, μπαμπά. Τι τύπο ψωμιού να πάρω;

-Πάρε χωριάτικο ζυμωτό.

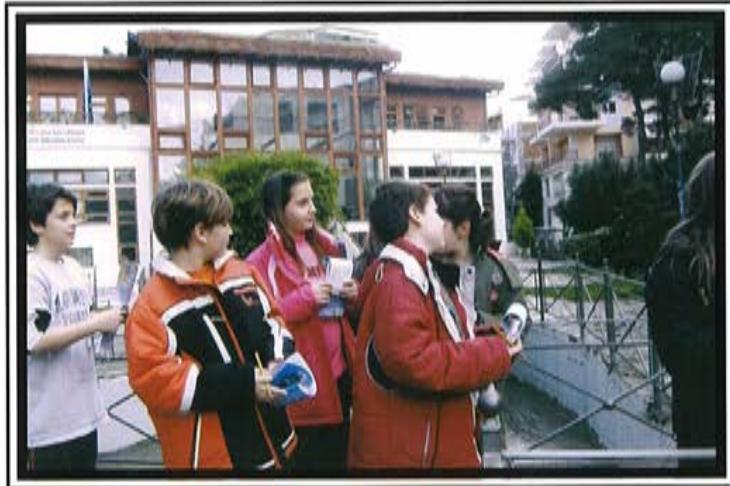
(Γύρω στις 1.30 το μεσημέρι)

-Μπαμπά, το ψωμί είναι πολύ νόστιμο. Θα αργήσεις να έρθεις;

-Όχι, θα είμαι σπίτι σε κανένα μισάρω.

(Τελικά το ψωμί είχε 0,80 ευρώ, αλλά κόστισε 2 ευρώ με τα

τηλεφωνήματα.)

Εισαγωγικά

Ο διδακτικός σχεδιασμός ενός σχολικού προγράμματος είναι ένα έργο εξαιρετικά σημαντικό αλλά και δύσκολο, αφού πρέπει 1) να έχει έναν κεντρικό παιδαγωγικό στόχο 2) να συναρτά το στόχο με σαφείς διδακτικές-μαθησιακές αρχές 3) να εκτυλίσσεται μέσω διδακτικών-μαθησιακών φάσεων που θα έχουν παιδαγωγική συνάφεια και 4) να συγκροτεί ένα ολοκληρωμένο παιδαγωγικό εγχείρημα με ξεκάθαρη επιστημολογική ταυτότητα.

Ο διδακτικός σχεδιασμός που προτείνουμε, εντάσσεται στη Συστημική Σκέψη που θεμελιώνεται κριτικά ή αλλιώς στη Συστημική του Παρατηρητή -σε αντιδιαστολή με τη Συστημική των Παρατηρούμενων Συστημάτων- και αξιοποιεί το μεθοδολογικό εργαλείο των Μαλακών Συστημικών Μεθοδολογιών, τα «τεχνήματα παιδαγωγικού χαρακτήρα». Πρόκειται για έναν διδακτικό σχεδιασμό ο οποίος 1) έχει ως ζητούμενο τον ενεργό πολίτη 2) συναρτά τον ενεργό πολίτη με τις διαλογικές διαδικασίες και τη σχέση μαθητής-συμμαθητής 3) εκτυλίσσεται, περνώντας μέσα από τέσσερις φάσεις, με συνεκτικό ιστό την «εγγύτητα του θέματος με τη ζωή», την αυτενέργεια και την «εποπτεία» και 4) συγκροτεί ένα ολοκληρωμένο παιδαγωγικό εγχείρημα που εντάσσεται στην Κριτική Θεωρία της Σχολής της Φρανκφούρτης.

Το πρόγραμμα «Τα κινητά στη ζωή μας» εξελίσσεται στις παρακάτω τέσσερις φάσεις:

Κατά τη διάρκεια της πρώτης περιόδου αξιοποιούμε τις καθημερινές εμπειρίες των μαθητών, ζητώντας τους να σκεφτούν και να μιλήσουν για ένα καπανδρικό αγαθό που έχει εισβάλει στην καθημερινότητα τους: το κινητό τηλέφωνο. Οι μαθητές/τριες σχεδιάζουν ένα σκαρίφημα της πόλης με πυρήνα τον εαυτό τους, την ώρα που χρησιμοποιούν το κινητό (τέχνημα).

Ο διδακτικός σχεδιασμός της δεύτερης περιόδου κάνει ένα επιπλέον βήμα. Ζητά από τους μαθητές να σχεδιάσουν βήμα. Ζητά σκαρίφημα της πόλης, έτσι ώστε να απαντά σε μια δέσμη ερωτημάτων, τα οποία τους βοηθούν να εντάξουν την κινητή τηλεφωνία στο πλαίσιο όλων των δομικών στοιχείων της πόλης τους. Των δικτύων που την υποστηρίζουν και των λειτουργιών τους.

Την τρίτη περίοδο, οι μαθητές βοηθούνται να εποπτικοποιήσουν και με αυτόν τον τρόπο να «δουν» ό,τι δεν είναι ορατό με τα μάτια: τα θεαματικά όργανα τα οποία εξυφαντίνουν το νόημα της ανθρώπης επικοινωνίας και τον τόπο του σύγχρονου ανθρώπου.

Φθάνουντας στην τελευταία περίοδο οι μαθητές/τριες καλούνται να στρέψουν το βλέμμα τους σε άλλους ανθρώπους, ηπειρους, με σκοπό να συνειδηποιήσουν τις τεράστιες διαφορές στην ποιότητα ζωής οποιας αυτές οι διαφορές διευρύνονται.

"ΤΑ ΚΙΝΗΤΑ ΣΤΗ ΖΩΗ ΜΑΣ"

ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

Με αφορμή το Θεματικό άξονα «Καταναλωτισμός και Περιβάλλον», στο πλαίσιο της Δεκαετίας της Εκπαίδευσης για την Αειφορία (Unesco 2005-2014), μελετήσαμε, σχεδιάσαμε και εφαρμόσαμε πειραματικά το παρόν εκπαιδευτικό πρόγραμμα.

Η επιλογή του προγράμματος ήταν αρχικά πρόταση πολλών μαθητών που επισκέφτηκαν το κέντρο μας στο πλαίσιο της ελεύθερης επιλογής θέματος Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης.

Έτσι, αρχικά πραγματοποιήσαμε την πρώτη προσέγγιση, που αφορούσε το σχεδιασμό του προγράμματος. Στη συνέχεια, καθώς παρουσίαζε μεγάλο ενδιαφέρον από πολλά σχολεία, ακολούθησε επιμορφωτική συνάντηση με εκπαιδευτικούς Α/Θμιας και Δ/Θμιας Εκπαίδευσης στο χώρο του Κ.Π.Ε. Το πρόγραμμα θεμελιώνεται σε τρεις παιδαγωγικές αρχές της μάθησης:

1. Στην εγγύτητα του θέματος στη ζωή των μαθητών μας.
2. Στην αυτενέργεια, δηλ. στη δραστηριότητα με κέντρο τον ίδιο το μαθητή/μαθήτρια.
3. Στην εποπτεία και, μάλιστα, μια εποπτεία που δε δημιουργείται από ειδικούς, αλλά από τους ίδιους τους μαθητές/μαθήτριες και έχει τη μορφή των «χαρτονιών εργασίας».

Οι μαθητές/τριες σχεδιάζουν ένα έργο και πρωταγωνιστούν οι ίδιοι.

ΣΤΟΧΟΙ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

- Η καλλιέργεια ευθύνης για τη χρήση και όχι την κατάχρηση.
- Η συνειδητοποίηση για ανάγκη μείωσης των καταναλωτικών συνηθειών.
- Η ανάπτυξη της συνεργατικότητας-διαλογικότητας ως αρχή της γνώσης και όχι ως τεχνική που τη διευκολύνει.
- Η ευαισθητοποίηση σχετικά με την έννοια της ανακύκλωσης.
- Η προώθηση πνεύματος συλλογικότητας.
- Η ενεργοποίηση των μαθητών προς τη κατεύθυνση της δράσης και της πραγμάτωσης αλλαγών.

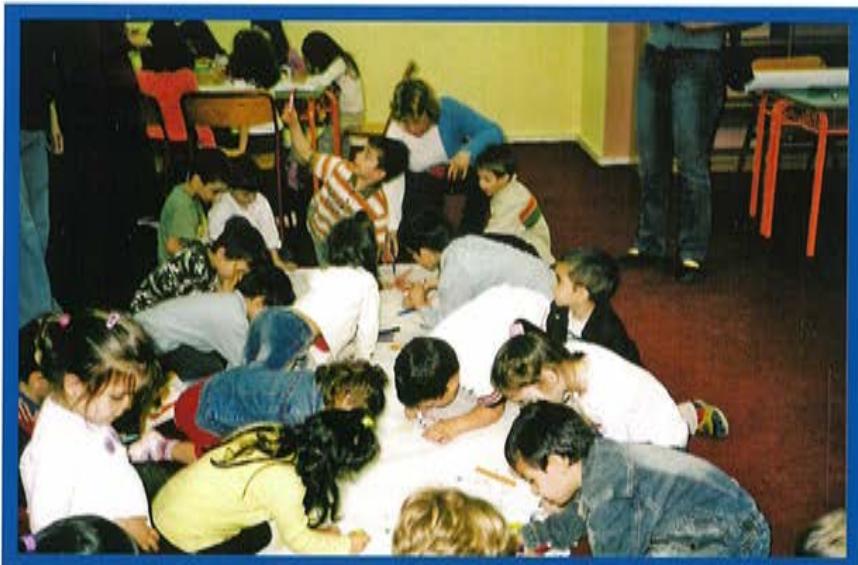

ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ

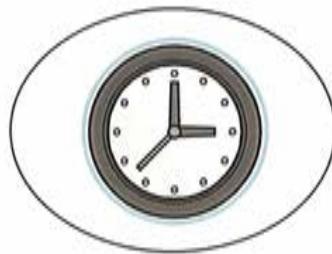
Ο διδακτικός σχεδιασμός του προγράμματος εντάσσεται στη Συστημική Σκέψη που θεμελιώνεται κριτικά και αξιοποιεί ως μεθοδολογικό εργαλείο τα «τεχνήματα παιδαγωγικού χαρακτήρα».

Πρόκειται για ένα διδακτικό σχεδιασμό που στηρίζεται στη μέθοδο της έρευνας-δράσης και οικοδομείται σταδιακά, περνώντας μέσα από τέσσερις περιόδους-φάσεις, με κεντρικό ζητούμενο τον πολίτη που συμμετέχει συνειδητά στο δημόσιο βίο.

ΗΛΙΚΙΑ

Το πρόγραμμα απευθύνεται τόσο σε παιδιά δημοτικού όσο και σε παιδιά γυμνασίου και λυκείου.

ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

7 διδακτικές ώρες. Οι διδακτικές ώρες κατανέμονται ως εξής:

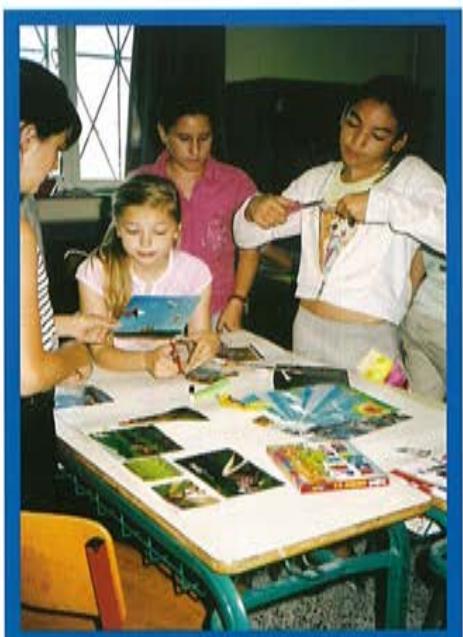
Η 1η φάση διαρκεί 1.30 ώρα.

Η 2η φάση διαρκεί 1.30 ώρα.

Η 3η φάση διαρκεί 2 ώρες.

Η 4η φάση διαρκεί 1.30 ώρα.

Πριν την έναρξη του προγράμματος προηγείται υποδοχή-γνωριμία με τους μαθητές, ενώ στα μέσα του προγράμματος οι μαθητές-επισκέπτες του κέντρου έχουν για μισή ώρα το χρόνο ελεύθερο.

ΠΟΡΕΙΑ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

Οι μαθητές/μαθήτριες σκέφτονται μια όψη της ζωής που τους απασχολεί, μοιράζονται τις σκέψεις και τα συναισθήματα τους με τους συμμαθητές τους σε μικρές ομάδες και συνομιλούν για να την αποτυπώσουν σε τεχνήματα ικανά να την ερμηνεύσουν κριτικά, παρουσιάζουν τα τεχνήματά τους στην ολομέλεια και μέσω αυτής της

διευρυμένης συνομιλίας, επαναλαμβάνουν δημιουργικά το μοτίβο.

Έχουμε, δηλαδή, ένα σχεδιασμό που βασίζεται στο διάλογο, την επικοινωνία και τη συλλογική ενεργό δράση.

ΦΑΣΕΙΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

**Υποδοχή-γνωριμία-συζήτηση
(Διάρκεια 30 λεπτά)**

**Υποδεχόμαστε τα παιδιά και τους/τις συνοδούς εκπαιδευτικούς στο ΚΠΕ
και καλούμε όλους και όλες να καθίσουν μαζί μας σε κύκλο.**

**Στον κύκλο, καλωσορίζουμε την ομάδα, ανταλλάσσουμε τα μικρά μας ονόματα
και κάνουμε μια σύντομη ενημέρωση για το τι πρόκειται να ακολουθήσει.**

**Συζητάμε και ζητάμε από τα παιδιά να σκεφτούν και να μιλήσουν για ένα
καταναλωτικό αγαθό της καθημερινότητάς τους.**

**Στη συνέχεια, εφαρμόζοντας παιδαγωγικές τεχνικές, χωριζόμαστε σε
ομάδες 5-7 ατόμων, ανάλογα με τον αριθμό των μαθητών.**

Φάση 1η (Διάρκεια 1.30 ώρα)

«ΕΜΕΙΣ ΚΑΙ ΤΟ ΚΙΝΗΤΟ ΜΑΣ»

Κατά τη διάρκεια της πρώτης φάσης αξιοποιούμε τις καθημερινές εμπειρίες των μαθητών, ζητώντας τους να σκεφτούν και να μιλήσουν για ένα καταναλωτικό αγαθό που έχει εισβάλει στην καθημερινότητά τους: το κινητό τηλέφωνο. Με αυτόν τον τρόπο, ο παιδαγωγικός μας σχεδιασμός βασίζεται στην πρώτη αρχή της μάθησης που είναι **η «εγγύτητα του θέματος στη ζωή των μαθητών μας».**

Τη συνομιλία των μαθητών μπορούμε να την ενεργοποιήσουμε, προτείνοντάς τους να σχεδιάσουν το σκαρίφημα της πόλης τους με πυρήνα τον εαυτό τους, την ώρα που χρησιμοποιούν το κινητό. Με αυτόν τον τρόπο επιδιώκουμε 1) η σχέση του κινητού με τους μαθητές να αποκτήσει χωροχρονικές συντεταγμένες 2) οι ίδιοι, να «παρατηρήσουν» τον εαυτό τους και τους συνομιλητές τους μέσα στην πόλη-πλαίσιο όπου διαδραματίζεται μια έκφανση της ζωής τους και 3) να απελευθερωθούν από προαποφασισμένους κανόνες τόσο για το «τι» Θα σκεφτούν όσο και για το «πώς» Θα εποπτικοποιήσουν το αντικείμενο της σκέψης τους. Ενώ, με τις υπόλοιπες ερωτήσεις μας, προσπαθούμε να ανιχνεύσουμε «πώς» ανταποκρίνονται στην εμφάνιση νέου τύπου προϊόντων της κινητής τηλεφωνίας, αρχικά οι ίδιοι και, στη συνέχεια, οι συμμαθητές τους (μικρή έρευνα). Τέλος επιδιώκουμε να ζωντανέψουν το χαρτόνι εργασίας της ομάδας, ζητώντας τους να αποτυπώσουν

μικρές ενδεικτικές συνομιλίες και μηνύματα, λεκτικά ή εικονικά, από τις δικές τους προσωπικές εμπειρίες, ευχάριστες ή δυσάρεστες.

Ζητώντας από στους μαθητές να φτιάξουν αυτό το πρώτο χαρτόνι εργασίας (το οποίο θα εμπλουτίζουν σταδιακά), τους εξοικειώνουμε, στην ουσία, με το να δημιουργούν τις δικές τους «εποπτείες» - τεχνήματα για μια όψη της κοινής τους ζωής. Με αυτήν την έννοια, βασίζουμε τον διδακτικό μας σχεδιασμό στην «**αυτενέργεια**», δεύτερη αρχή της μάθησης, και στην «εποπτεία», τρίτη αρχή της μάθησης (Γιαννούλης, 1993, Δερβίσης, 1985) Πετρουλάκης, 1981) και, μάλιστα, μια «**εποπτεία**» που δεν δημιουργείται από ειδικούς (όπως η εποπτεία ενός ατόμου, μιας ηπείρου, ενός οικοσυστήματος κ.λπ.) αλλά «χτίζεται» σταδιακά από τους ίδιους τους μαθητές σε επαναδρομική σχέση με τη σκέψη τους (Checkland, 1981, 1984, Checkland & Scholes, 1990).

Οι συνομιλίες των μαθητών μας διαμείβονται σε δυο επίπεδα: σε μικρές ομάδες και στην ολομέλεια. Η εσωτερική διαφοροποίηση της μαθητικής ομάδας σε μικρές ομάδες (υποομάδες), δεν συνδέεται με το χωρισμό του θέματος σε υποθέματα, αφού όλες το προσεγγίζουν χωρίς να το κατατέμνουν. Συνδέεται, όμως, με το «**παιδαγωγικό μοτίβο**», πάνω στο οποίο θεμελιώνεται όλο το εγχείρημα: σκέφτομαι μια όψη της ζωής που με απασχολεί, **μοιράζομαι** τις σκέψεις και τα συναισθήματά μου με τους συμμαθητές μου σε μικρές ομάδες **και συνομιλούμε** για να την αποτυπώσουμε σε τεχνήματα ικανά να την ερμηνεύουν κριτικά, **παρουσιάζουμε** τα τεχνήματά μας στην ολομέλεια και μέσω αυτής της διευρυμένης συνομιλίας, **επαναλαμβάνουμε** δημιουργικά το μοτίβο.

Γίνεται, λοιπόν, φανερό ότι μιλούμε για έναν διδακτικό σχεδιασμό που θεμελιώνεται στο «διάλογο και τη διαβούλευση», με την έννοια «της συνομιλίας που πραγματεύεται και αναπραγματεύεται προσδοκίες». Με άλλα λόγια, μιλούμε για έναν διδακτικό σχεδιασμό που θεμελιώνεται σε μια «διαλογικού τύπου» γνώση και οικοδομεί τον μαθητή-παρατηρητή μέσω της αλληλεπιδραστικής παρατήρησης μαθητής-συμμαθητής (Σχίζα, 2004).

ΣΧΕΔΙΑΖΟΥΜΕ σε χαρτόνι ένα σκαρίφημα του χώρου της καθημερινής μας ζωής και τοποθετούμε τους εαυτούς μας, όταν χρησιμοποιούμε το κινητό μας.

ΜΙΛΟΥΜΕ στην ομάδα για τα μοντέλα των κινητών μας και τις υπηρεσίες που μας προσφέρουν ή για αυτά που γνωρίζουμε ότι κυκλοφορούν και θέλαμε να αποκτήσουμε.

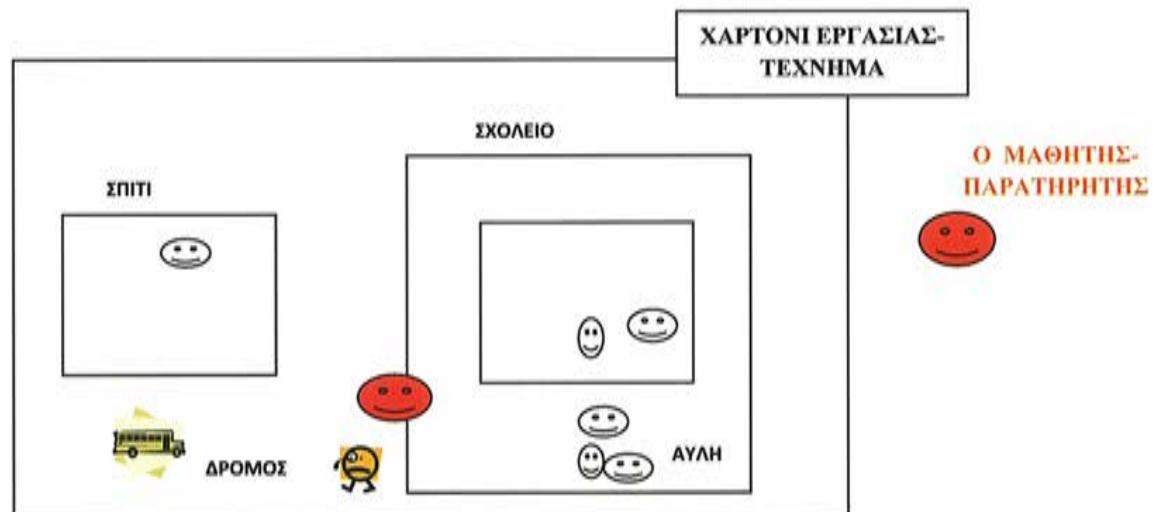
ΣΥΜΠΛΗΡΩΝΟΥΜΕ το σχέδιο τοποθετώντας τους άλλους, φίλους, γονείς, συγγενείς, με τους οποίους επικοινωνούμε περισσότερο.

ΣΥΣΗΤΟΥΜΕ ΣΤΗΝ ΟΜΑΔΑ:

Πώς χρησιμοποιούμε τα κινητά μας;

Θετικές-Αρνητικές εμπειρίες που σχετίζονται με τις δυνατότητες του κινητού.

ΤΙ ΠΕΡΙΜΕΝΟΥΜΕ ΑΠΟ ΤΟΥΣ ΜΑΘΗΤΕΣ

Παιδαγωγικό Υλικό: χαρτί, μαρκαδόροι, μολύβια

Φάση 2η
(Διάρκεια 1 ώρα)

«ΤΟ ΚΙΝΗΤΟ ΣΤΗΝ ΠΟΛΗ»

Ο διδακτικός σχεδιασμός της δεύτερης φάσης, χωρίς να χάνει κανένα από τα χαρακτηριστικά της πρώτης, κάνει ένα επιπλέον βήμα. Ζητά από τους μαθητές να σχεδιάσουν το σκαρίφημα της πόλης, έτσι ώστε να απαντά σε μια δέσμη ερωτημάτων, τα οποία τους βοηθούν να εντάξουν την κινητή τηλεφωνία 1) στο πλαίσιο όλων των δομικών στοιχείων της πόλης τους (των κτιρίων, των επιφανειών κυκλοφορίας, των ελεύθερων χώρων), των δικτύων που την υποστηρίζουν (δίκτυο ηλεκτρικής ενέργειας, δίκτυο αποκομιδής απορριμμάτων, δίκτυο τηλεπικοινωνιών) και 2) των λειτουργιών της (της οικιστικής, της μεταφορικής, της οικονομικής, της διοικητικής-αυτοδιοικητικής, της πρόνοιας, της ψυχαγωγίας κ.λπ.). Προτάσσοντας, όμως, την ερώτηση «από πού μας ήρθαν», τους βοηθούμε να αντιληφθούν και να αποτυπώσουν την πόλη σαν μια σύνθετη μονάδα, «κλειστή»-«περιορισμένη» ως προς το χώρο αλλά «ανοιχτή»-«απεριόριστη» ως προς τη διακίνηση προϊόντων, υπηρεσιών, ιδεών και ανθρώπων.

Με τα ερωτήματα της δεύτερης φάσης, οδηγούμε τους μαθητές να αρθούν σε ένα ανώτερο επίπεδο παρατήρησης και να συλλάβουν τη συνολική εικόνα, «το κινητό στην πόλη», μέσα από έναν δικό τους, περισσότερο «ευρυγωνικό» φακό, από ένα «μακροσκόπιο». Η «μακροσκοπική» παρατήρηση της πόλης, θα τους επιτρέψει να αντιληφθούν την κινητή τηλεφωνία ως μια γιγαντιαία πολυεθνική βιομηχανία «ποιότητας ζωής», η οποία αγκαλιάζει όλες τις πόλεις-ενδιαιτήματα της ζωής, όχι, όμως, χωρίς συνέπειες πάνω στον άνθρωπο (αν σκεφτούμε πόσο μας κοστίζει σε χρήματα και πόσο οι ηλεκτρομαγνητικές ακτινοβολίες επηρεάζουν την υγεία μας), στις ανθρώπινες κοινωνίες (αν σκεφτούμε πόσο συρρικνώνει τη ζωντανή ανθρώπινη και δημιουργική επικοινωνία), στον «τύπο ανθρώπου» που δημιουργεί (τον εξαρτημένο από την τεχνολογική εξέλιξη άνθρωπο)

και, εντέλει, στη φύση και τις φυσικές συνθήκες (αν σκεφτούμε όλα τα στάδια της παραγωγής αυτού του προϊόντος).

Αυτήν, τη «μακροσκοπική» παρατήρηση, περιμένουμε από τους μαθητές να αποτυπώσουν στο χαρτόνι ή σε σειρά χαρτονιών εργασίας, πάντα κάτω από το δικό τους βλέμμα, τη δική τους διάθεση (χιουμοριστική, σατιρική κ.λπ.) και τις δικές τους αισθητικές επιλογές.

ΣΧΕΔΙΑΖΟΥΜΕ σε χαρτόνι ένα νέο σκαρίφημα της πόλης μας που να απαντά στα ερωτήματα:

Από «πού» μας ήρθαν τα κινητά;

«Πού» πωλούνται;

«Πώς» προωθούνται στην αγορά;

Πάνω σε ποια τεχνολογική υποδομή στηρίζονται;

Ποια οικολογικά προβλήματα δημιουργούν κατά τα στάδια της παραγωγικής διαδικασίας;

ΕΜΠΛΟΥΤΙΖΟΥΜΕ το σκαρίφημα της πόλης μας, σχεδιάζοντας τα ηλεκτρομαγνητικά δίκτυα που την αγκαλιάζουν

ΣΗΜΕΙΩΝΟΥΜΕ ενδεικτικά πάνω τους τις συνομιλίες και τα γραπτά ή εικονικά μηνύματα που κυκλοφορούν.

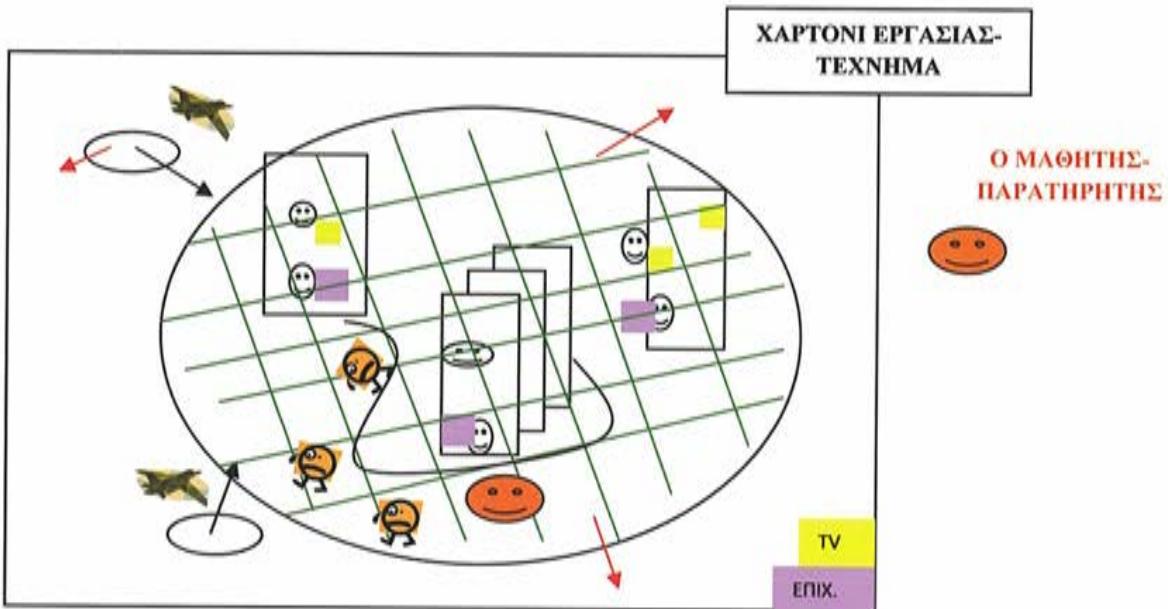
ΣΥΜΠΛΗΡΩΝΟΥΜΕ την εικόνα με το «νέο» τύπο ανθρώπου που γεννήθηκε.

«Πώς» υπεισέρχονται στην ιδιωτική μας ζωή;

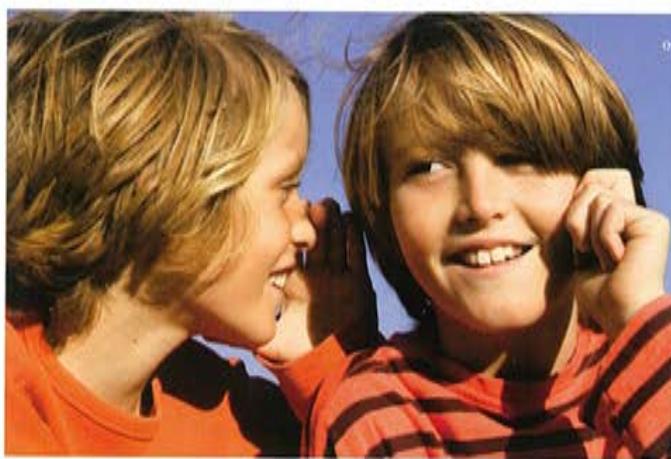
«Πόσο» επιβαρύνουν τον οικογενειακό προϋπολογισμό;

«Πόσο» κερδίζουν από εμάς οι εταιρίες της ψηφιακής επικοινωνίας;

ΤΙ ΠΕΡΙΜΕΝΟΥΜΕ ΑΠΟ ΤΟΥΣ ΜΑΘΗΤΕΣ

Παιδαγωγικό Υλικό: χαρτί, μαρκαδόροι, μολύβια, διαφάνειες

Φάση 3η (Διάρκεια 1 ώρα)

«ΟΙ ΘΕΣΜΙΚΟΙ ΣΥΝΟΜΙΛΗΤΕΣ ΤΗΣ ΨΗΦΙΑΚΗΣ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ»

Ο διδακτικός σχεδιασμός της τρίτης φάσης, κρατώντας όλα τα χαρακτηριστικά των προηγούμενων, κάνει ένα νέο, αποφασιστικό, βήμα. Βοηθά τους μαθητές να εποπτικοποιήσουν, και με αυτόν τον τρόπο, να «δουν» ό,τι δεν είναι ορατό με τα μάτια: τα θεσμικά όργανα (δημόσιου και ιδιωτικού χαρακτήρα) τα οποία εξυφαίνουν το νόημα της ανθρώπινης επικοινωνίας και τον «τύπο του σύγχρονου ανθρώπου».

Με την εποπτικοποίηση των «θεσμικών συνομιλητών», η πραγματικότητα που βιώνουν οι μαθητές αποκτά τα χαρακτηριστικά ενός **ορίζοντα νοημάτων**, όπου για το «τι ισχύει ή δεν ισχύει», «τι αξίζει ή δεν αξίζει» και «τι υπάρχει ή θα υπάρξει» αποφασίζουν και αποφαίνονται Νομικά Πρόσωπα κοινωνικο-πολιτικά και οικονομικά. Ενός ορίζοντα νοημάτων, περιορισμένου, αν αφεθούμε στα κυρίαρχα νοήματα που χειραγωγούν τις ανάγκες, τις επιλογές και τις αποφάσεις μας, απεριόριστου, αν αποφασίσουμε να τα επανεξετάσουμε και μάλιστα διαλογικά. Κάτω από αυτήν την προσέγγιση της πραγματικότητας, το «μαθαίνω» αποκτά τα χαρακτηριστικά εκείνης της διαδικασίας η οποία ενεργοποιεί τη χειραφέτηση του αναπτυσσόμενου ανθρώπου (του μαθητή) από την εξουσία που ασκούν πάνω του τα Νομικά Πρόσωπα και τον κάνει ικανό να διαμορφώσει το δικό του νόημα για τη ζωή του και τον κόσμο (Σχολή της Φρανκφούρτης).

Σχεδιάζοντας αυτή την φάση ως προετοιμασία των μαθητών προκειμένου να διατυπώσουν μια δέσμη κρίσιμων ερωτημάτων και να τις απευθύνουν στους εκπροσώπους των «θεσμικών συνομιλητών», στην ουσία, οικοδομούμε την κοινωνικά κριτική γνωσιακή-μαθησιακή διαδικασία και τον ενεργό πολίτη

που για να ελέγξει τους θεσμούς και να τους αλλάξει, χρειάζεται πρώτα να τους αναγνωρίσει και να κατανοήσει το είδος της εξουσίας που ασκούν πάνω του (Von Foerster, 1969, 1979, 1981, Freire, 1974a, 1974b).

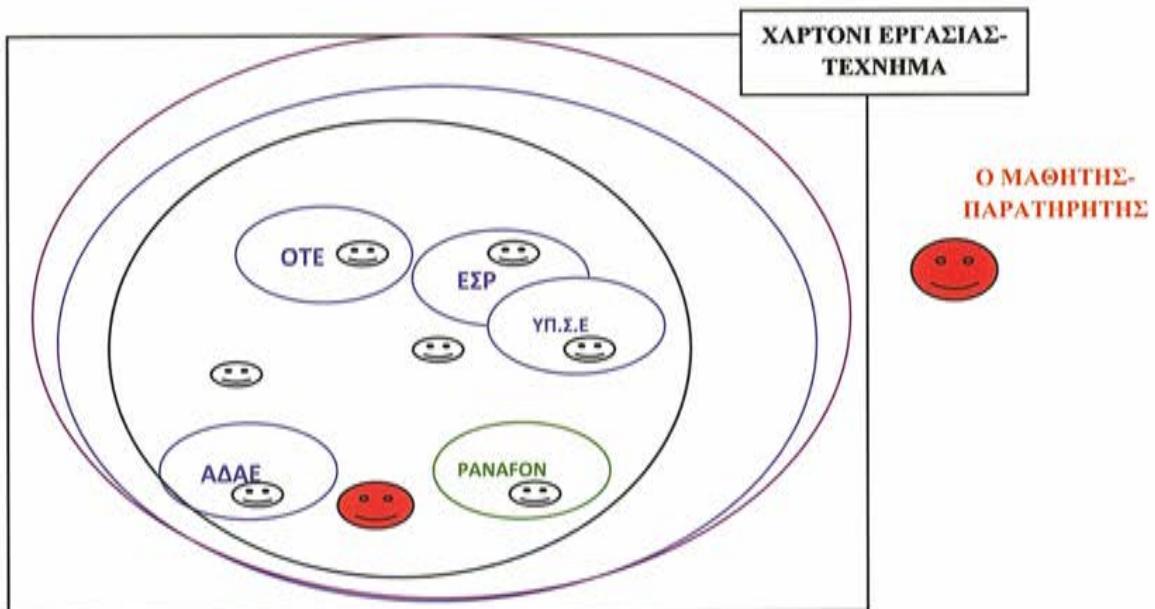
Γίνεται, λοιπόν, φανερό, το «γιατί» ο διδακτικός μας σχεδιασμός δεν χρειάζεται την κλασική διαφοροποίηση της πραγματικότητας σε φυσική και κοινωνική. Εκείνο που χρειάζεται είναι να προχωρήσει μεθοδικά και σταδιακά, αναλύοντας την πραγματικότητα σε εκείνους που «μιλούν» γι' αυτήν, στους αόρατους και παντοδύναμους «θεσμικούς συνομιλητές»: τα κοινωνικο-πολιτικά όργανα (τοπικά, εθνικά, διεθνικά), τις «ανεξάρτητες αρχές», τους ομίλους και τις εταιρίες που συναπαρτίζουν την ψηφιακή (και όχι μόνο) βιομηχανία. Με άλλα λόγια, ο διδακτικός σχεδιασμός που προτείνουμε και ο οποίος θεμελιώνεται στη Συστημική του Παρατηρητή, υιοθετεί μιαν ανάλυση της πραγματικότητας «πολιτική».

ΔΗΜΙΟΥΡΓΟΥΜΕ το χάρτη των θεσμικών οργάνων που ρυθμίζουν την πολιτική της ψηφιακής επικοινωνίας (π.χ. Υπουργείο Μεταφορών και Επικοινωνίας, OTE, OTENET, COSMOTE, VODAFONE, TIM, Αρχή Διασφάλισης Απορρήτου Επικοινωνίας (ΑΔΑΕ), INKA, EKΠΟΙΖΩ, Ραδιοτηλεοπτικό συμβούλιο...)

ΣΥΖΗΤΟΥΜΕ ΚΑΙ ΡΩΤΟΥΜΕ: «Ποιοι» αποφασίζουν για την κίνηση των κινητών, με ποια στρατηγική σκοπεύουν να αντιμετωπίσουν ζητήματα ή προβλήματα που δημιουργούνται από την αλόγιστη χρήση τους στην:

- Υγεία (βλάβες στον ανθρώπινο οργανισμό από τις ακτινοβολίες)
- Φυσικό περιβάλλον (πρώτες ύλες, απορρίμματα)
- Ηθική (παραβίαση προσωπικής-ιδιωτικής ζωής, πορνογραφία)
- Κοινωνία (απώλεια της προσωπικής επαφής, αύξηση του κόστους ζωής, πορνογραφία)

ΤΙ ΠΕΡΙΜΕΝΟΥΜΕ ΑΠΟ ΤΟΥΣ ΜΑΘΗΤΕΣ

Φάση 4η
(Διάρκεια 1 ώρα)

«ΚΡΙΤΙΚΗ ΚΑΙ ΑΥΤΟΚΡΙΤΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ ΤΟΥ ΖΗΤΗΜΑΤΟΣ»

Φτάνοντας στην τελευταία φάση του εγχειρήματος, οι μαθητές είναι έτοιμοι 1) να κρίνουν τον τρόπο με τον οποίο διαμορφώνονται οι αποφάσεις των Νομικών Προσώπων και το περιεχόμενό τους 2) να συνειδητοποιήσουν τα κίνητρα και να μετρήσουν τα κέρδη τους 3) να κατανοήσουν την εκμετάλλευση που υφίστανται από τα Νομικά Πρόσωπα-Κοινωνικά Συστήματα 4) να θέσουν ζητήματα ηθικής, όπως τους ελλιπείς κανόνες δικαίου, την αλλοτρίωση, την αποξένωση και την περιθωριοποίηση ανθρώπων, λαών, εθνών, πολιτισμών 5) να συνδέσουν τα ζητήματα τόσο της ηθικής όσο και της υποβάθμισης του φυσικού «είναι» με την ανταγωνιστικότητα, την ακραία ορθολογικότητα και την οικονομική μεγέθυνση 6) να συναρθρώσουν όλα τα παραπάνω με το σύγχρονο πολυεθνικό καπιταλισμό και την παγκοσμιοποιημένη κοινωνία της αφθονίας, των media και του θεάματος και, τέλος 7) να τοποθετηθούν αυτοκριτικά απέναντι στις δικές τους επιλογές και αποφάσεις.

ΣΥΖΗΤΟΥΜΕ τις πραγματικές ανάγκες που καλύπτουν τα κινητά τηλέφωνα, ιδιαίτερα αυτά που έχουμε μαζί μας στο σχολείο.

ΚΡΙΝΟΥΜΕ τα θεσμικά όργανα ως προς το «πώς» προστατεύουν τους πολίτες.

ΚΡΙΝΟΥΜΕ τις δικές μας προσωπικές αποφάσεις ως προς το «ποιοι» και «πώς» τις κατευθύνουν.

ΣΤΡΕΦΟΥΜΕ το βλέμμα μας σε άλλες κοινωνίες, άλλους ανθρώπους, άλλες κοινωνικές ομάδες, για να διερευνήσουμε τη δική τους ποιότητα ζωής, τις δικές τους δυνατότητες και το «πώς» αυτές προδιαγράφονται.

ΠΡΟΕΤΟΙΜΑΖΟΜΑΣΤΕ ΚΑΙ ΠΑΡΟΥΣΙΑΖΟΥΜΕ σε άλλους την πορεία του προγράμματος.

Σ' αυτήν τη φάση, είναι, όμως, έτοιμοι να κάνουν και κάτι ακόμα πολύ σημαντικό,

κάτι που χρειάζεται να γίνεται πάντα στα σχολικά προγράμματα. Να στρέψουν το βλέμμα τους σε άλλους ανθρώπους, άλλες κοινωνίες, άλλους τόπου και άλλες Ηπείρους. Να συνειδητοποιήσουν τις τεράστιες διαφορές στην ποιότητα ζωής των ανθρώπων και την ταχύτητα με την οποία αυτές οι διαφορές διευρύνονται. Εμείς από την πλευρά μας προτείνουμε ένα εργαστήριο με τον τίτλο «Τι σημαίνει να ζεις με λιγότερα από 230\$ το χρόνο».

ΣΧΕΔΙΑΣΤΕ ΤΟΝ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟ ΧΩΡΟ ΤΗΣ ΚΑΤΟΙΚΙΑΣ ΣΑΣ, ΤΑ ΔΩΜΑΤΙΑ, ΤΑ ΕΠΙΠΛΑ, ΤΑ ΣΚΕΥΗ, ΤΑ ΑΝΑΛΩΣΙΜΑ ΑΓΑΘΑ ...

ΑΦΑΙΡΕΣΤΕ ΤΑ ΕΠΙΠΛΑ, ΕΚΤΟΣ ΑΠΟ ΛΙΓΕΣ ΠΑΛΙΕΣ ΚΟΥΒΕΡΤΕΣ, ΕΝΑ ΤΡΑΠΕΖΙ ΚΟΥΖΙΝΑΣ ΚΑΙ ΜΙΑ ΚΑΡΕΚΛΑ

ΠΕΤΑΞΤΕ ΟΛΑ ΤΑ ΡΟΥΧΑ, ΕΚΤΟΣ ΑΠΟ ΜΕΡΙΚΑ ΠΑΛΙΑ ΦΟΡΕΜΑΤΑ, ΠΑΝΤΕΛΟΝΙΑ, ΜΠΛΟΥΖΕΣ ΚΑΙ ΠΑΠΟΥΤΣΙΑ.

ΑΔΕΙΑΣΤΕ ΤΑ ΝΤΟΥΛΑΤΠΙΑ ΚΑΙ ΤΟ ΨΥΓΕΙΟ ΑΠΟ ΤΑ ΦΑΓΗΤΑ, ΕΚΤΟΣ ΑΠΟ ΜΙΑ ΣΑΚΟΥΛΑ ΑΛΕΥΡΙ, ΛΙΓΗ ΖΑΧΑΡΗ, ΑΛΑΤΙ, ΛΙΓΕΣ ΠΑΤΑΤΕΣ, ΚΡΕΜΜΥΔΙΑ ΚΑΙ ΞΕΡΑ ΦΑΣΟΛΙΑ

ΓΚΡΕΜΙΣΤΕ ΤΟ ΜΠΑΝΙΟ, ΚΟΨΤΕ ΤΟ ΝΕΡΟ ΚΑΙ ΤΟ ΗΛΕΚΤΡΙΚΟ

ΑΦΑΙΡΕΣΤΕ ΤΟ ΣΠΙΤΙΚΑΙ ΒΑΛΤΕ ΤΗΝ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ ΣΕ ΠΑΡΑΓΚΑ. ΑΦΑΙΡΕΣΤΕ ΟΛΑ ΤΑ ΣΠΙΤΙΑ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΚΑΙ ΒΑΛΤΕ ΣΤΗ ΘΕΣΗ ΤΟΥΣ ΠΑΡΑΓΚΕΣ ΜΕΤΑΚΙΝΗΣΤΕ ΤΟ ΚΟΝΤΙΝΟ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟ 20 ΚΜ ΜΑΚΡΙΑ ΚΑΙ ΒΑΛΤΕ ΣΤΗ ΘΕΣΗ ΤΟΥ ΓΙΑΤΡΟΥ ΜΙΑ ΗΛΙΚΙΩΜΕΝΗ ΓΥΝΑΙΚΑ

ΠΕΤΑΞΤΕ ΤΑ ΧΡΗΜΑΤΑ, ΤΙΣ ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΚΑΡΤΕΣ, ΤΑ ΒΙΒΛΙΑΡΙΑ ΚΑΤΑΘΕΣΕΩΝ. ΚΡΑΤΗΣΤΕ 5 \$

ΚΡΑΤΗΣΤΕ ΕΝΑ ΜΙΚΡΟ ΡΑΔΙΟΦΩΝΟ ΓΙΑ ΟΛΗ ΤΗ ΓΕΙΤΟΝΙΑ

ΔΩΣΤΕ ΣΤΗΝ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ 12 ΣΤΡΕΜΜΑΤΑ ΝΑ ΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙ. ΑΠΟ ΤΟ ΕΙΣΟΔΗΜΑ ΑΦΑΙΡΕΣΤΕ ΤΟ 1/3 ΓΙΑ ΤΟΝ ΙΔΙΟΚΤΗΤΗ, ΤΟ 1/10 ΓΙΑ ΤΟ ΔΑΝΕΙΟ (ΑΓΟΡΑ ΣΠΟΡΩΝ)

ΑΦΑΙΡΕΣΤΕ 25-30 ΧΡΟΝΙΑ ΖΩΗΣ

ΟΙ ΔΥΟ ΚΟΣΜΟΙ

- * ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ 664 ΕΚΑΤΟΜΜΥΡΙΑ
- * ΚΑΤΑ ΚΕΦΑΛΗ ΕΙΣΟΔΗΜΑ 3085 \$
- * ΑΥΞΗΣΗ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ/ΧΡΟΝΟ 1,1 %
- * ΕΓΓΡΑΜΜΑΤΟΙ 97 %
- * ΔΙΑΤΡΟΦΗ ΣΕ ΘΕΡΜΙΔΕΣ/ΗΜΕΡΑ 3030
- * ΟΡΙΟ ΖΩΗΣ 71 ΧΡΟΝΙΑ
- * ΠΑΙΔΙΚΗ ΘΝΗΣΙΜΟΤΗΤΑ 22 ΘΑΝΑΤΟΙ/
1000 ΓΕΝΝΗΣΕΙΣ
- * ΚΑΤΑΝΑΛΩΣΗ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ 5140 Kwh/ΑΤΟΜΟ

- * ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ 1850 ΕΚΑΤΟΜΜΥΡΙΑ
- * ΚΑΤΑ ΚΕΦΑΛΗ ΕΙΣΟΔΗΜΑ 230 \$
- * ΑΥΞΗΣΗ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ/ΧΡΟΝΟ 2,6 %
- * ΕΓΓΡΑΜΜΑΤΟΙ 40 %
- * ΔΙΑΤΡΟΦΗ ΣΕ ΘΕΡΜΙΔΕΣ/ΗΜΕΡΑ 2180
- * ΟΡΙΟ ΖΩΗΣ 52 ΧΡΟΝΙΑ
- * ΠΑΙΔΙΚΗ ΘΝΗΣΙΜΟΤΗΤΑ 110 ΘΑΝΑΤΟΙ/
1000 ΓΕΝΝΗΣΕΙΣ
- * ΚΑΤΑΝΑΛΩΣΗ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ 220 Kwh/ΑΤΟΜΟ

ΣΧΟΛΙΑ

Ένα πρώτο σχόλιο που θα μπορούσαμε να κάνουμε, είναι το ότι, στο πλαίσιο αυτού του σχεδιασμού, δεν αναφερόμαστε σε «συμπεριφορές» των μαθητών αλλά σε επιλογές, αποφάσεις και προσδοκίες. Αυτό το κάνουμε για δυο λόγους. Πρώτο, για να μπορέσουμε να ορίσουμε ως «τόπο συνάντησης» του ανθρώπου με τα θεσμικά όργανα το «πεδίο των επιλογών και των αποφάσεων» και να ερμηνεύσουμε την εξάρτηση των υποκειμενικών μας επιλογών, αποφάσεων και προσδοκιών από τις επιλογές, τις αποφάσεις και τα κίνητρα των θεσμικών οργάνων που ρυθμίζουν τα δρώμενα στον κοινωνικό χώρο. Δεύτερο, για να τοποθετηθούμε κριτικά απέναντι στη «συμπεριφοριστική» άποψη, σύμφωνα με την οποία, αν κάποιος γίνει κάτοχος του σώματος των επιστημονικών γνώσεων, οι επιλογές του, οι αποφάσεις του και οι προσδοκίες του θα γίνουν συνετές και δίκαιες. Και, μάλιστα, εν μέσω της σύγχρονης παγκόσμιας κοινωνίας η οποία, παρότι αυτο-χαρακτηρίζεται ως κοινωνία της γνώσης, υποφέρει από την έλλειψη κανόνων δικαίου, από την απόλυτη πίστη στην πρόοδο που εκφράζεται με οικονομικούς δείκτες και από την υποταγή της σε συσχετισμούς δυνάμεων μεταξύ πολυεθνικών εταιριών και πολυεθνικών πολιτικών οργανισμών.

Ένα δεύτερο σχόλιο, έχει σχέση με τη δυσκολία μας να απαγκιστρωθούμε από τον κλασικό διδακτικό σχεδιασμό που βασίζεται στο χωρισμό του θέματος σε υποθέματα και της ομάδας σε υπο-ομάδες που αναλαμβάνουν να θέσουν τους δικούς τους στόχους, να τους πραγματοποιήσουν και, στο τέλος, να συνθέσουν τα συμπεράσματά τους. Έχει, όμως, σχέση και με τη δυσκολία μας να απαγκιστρωθούμε από το ερώτημα «τι θα διδάξουμε στους μαθητές», αφού, στο πλαίσιο του σχεδιασμού που προτείνουμε, μας ενδιαφέρει η σκέψη και όχι η συντελεσμένη από τις επιστήμες γνώση. Αυτή, προσφέρεται και πρέπει να προσφέρεται στο σχολείο με κατάλληλες μεθόδους, καλογραμμένα βιβλία ή εκπαιδευτικά υλικά. Η ανάπτυξη της σκέψης δεν χρειάζεται υλικά έτοιμα.

Χρειάζεται νοητικά εργαλεία ώστε οι μαθητές να φτιάξουν τα δικά τους εκπαιδευτικά υλικά για το θέμα που πραγματεύονται και, μάλιστα, υλικά που συνεξελίσσονται με τη σκέψη τους. Έχει, τέλος σχέση και με το ότι κάθε συνάντησή μας με τους μαθητές απαιτεί χρόνο και σκέψη από την πλευρά μας, τουλάχιστον όταν πρωτοδοκιμάζουμε το νέο σχεδιασμό.

Το τρίτο σχόλιο αφορά στη λειτουργία των μικρών ομάδων και της ολομέλειας. Καθώς δεν χωρίζουμε το θέμα σε υποθέματα αλλά ετοιμάζουμε τα ίδια εργαστήρια για όλες τις ομάδες, κάθε ομάδα λειτουργεί σαν ένα πεδίο ανταλλαγής σκέψεων και συναισθημάτων προκειμένου να ετοιμαστεί το χαρτόνι εργασίας. Μιλώντας και ακούγοντας τους άλλους, κάθε μαθητής στη μικρή ομάδα ξανασκέφτεται τις σκέψεις του και μέσω αυτής της αναστοχαστικής διαδικασίας, αναπτύσσεται και ωριμάζει. Ενώ, η παρουσίαση του Χαρτονιού Εργασίας στην ολομέλεια από κάθε ομάδα και η συνομιλία που αναπτύσσεται προκειμένου να διευκρινιστούν οι διαφορές, λειτουργεί ως ένας διευρυμένος διάλογος, ο οποίος γεννά ερωτήματα που ενεργοποιούν τη δημιουργική επανάληψη τους εγχειρήματος, οδηγούν σε νέα Χαρτόνια Εργασίας και δίνουν στη σκέψη του μαθητή βάθος, διορατικότητα, ωριμότητα και επινοητικότητα.

Το τέταρτο και πιο σημαντικό απ' όλα τα άλλα, σχόλιο αφορά στην παιδαγωγική σημασία του διδακτικού σχεδιασμού που προτείνουμε. Το ότι το συνολικό εγχείρημα θεμελιώνεται στη συνομιλία, μας οδηγεί στο συμπέρασμα ότι το πρόγραμμα οικοδομεί στο πεδίο της διδακτικής-μαθησιακής πράξης τη σχέση μαθητής-συμμαθητής και συνεπώς τη σχέση του ανθρώπου με τον «άλλο». Με αυτήν την έννοια, θα μπορούσαμε να ισχυριστούμε ότι μια βασική αρχή της ανθρώπινης συνύπαρξης, η αλληλεγγύη, αποκτά στη διδακτική-μαθησιακή πράξη και μιαν άλλη ταυτότητα, την ταυτότητα της διδακτικής-μαθησιακής αρχής. Και, μάλιστα, μια ταυτότητα που δεν αποκτάται έμμεσα αλλά «χτίζεται» κάθε στιγμή που συνυπάρχει ο εκπαιδευτικός με τους μαθητές του, «κάνοντας πρόγραμμα».

Σ' αυτήν, τη διπλή εκδοχή της αλληλεγγύης (αρχή της ανθρώπινης συνύπαρξης και διδακτική-μαθησιακή αρχή), στηριζόμαστε για να υποστηρίξουμε ότι ο διδακτικός σχεδιασμός που προτείνουμε, θέτει την Περιβαλλοντική Εκπαίδευση υπό το πρίσμα της έννοιας της «συμβίωσης» σε αντιδιαστολή με τη «βιωσιμότητα», η οποία είναι κατάστικτη από τεχνοκρατικές αρχές και αναφορές.

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

I. ΦΥΛΛΟ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΓΙΑ ΤΟ ΜΑΘΗΤΗ

Αυτή είναι η γνώμη μου για το πρόγραμμα «Τα κινητά στη ζωή μας»

Είμαι: Αγόρι Κορίτσι
Τάξη

1. Είναι η πρώτη φορά που συμμετέχω σε πρόγραμμα Π.Ε. στο Κ.Π.Ε.:

Ναι Όχι

2. Από όσα είδα, άκουσα ή ένιωσα στο πρόγραμμα μου προξένησε μεγαλύτερη εντύπωση:

.....
.....
.....
.....

3. Είχατε καλή συνεργασία στην ομάδα σας;

Καλή Μέτρια Κακή

4. Συμμετείχαν όλα τα παιδιά στο πρόγραμμα;

Ναι Όχι

5. Θα ανακύκλωνες ένα κινητό;

Ναι Όχι

6. Θα περιορίσεις τη χρήση του κινητού σου;

Ναι Όχι

7. Πώς θα χαρακτήριζες τη σημερινή σου μέρα στο Κ.Π.Ε.:

Πολύ ευχάριστη ευχάριστη προτιμώ το σχολείο μου

II. ΦΥΛΛΟ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΟΜΑΔΑ

Όνοματα Τύπος	Συνεργασία στην ομάδα	Επικοινωνία	Πρωτοβουλία	Σύνολο

Πράσινο

καλή 10

Πορτοκαλί

μέτρια 5

Κόκκινο

κακή 1

Γράψτε, όλα τα μέλη της ομάδας, τα ονόματά σας στα κουτάκια και χρωματίστε τα, ανάλογα με την κρίση σας.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Z. Αγγελίδης, K. Σχίζα: Περιβαλλοντική εκπαίδευση και βιώσιμη ανάπτυξη με όρους κοινωνικούς και εκπαιδευτικούς. Διεθνές συνέδριο για την περιβαλλοντική εκπαίδευση Π.Τ.Δ.Ε. παν/μίου Θεσσαλίας. Λάρισα 2000.

Γιαννούλης, N. (1993) Διδακτική Μεθοδολογία, Αθήνα : Αυτοέκδοση

Δερβίσης, Σ. (1985) Σύγχρονη Γενική Διδακτική Μεθοδολογία, Θεσσαλονίκη : Αυτοέκδοση

Πετρουλάκης, N. (1981) Προγράμματα, Εκπαιδευτικοί Στόχοι, Μεθοδολογία, Αθήνα : Φελέκη

Σχίζα, K. (2000) «Η Περιβαλλοντική Εκπαίδευση ως καινοτομία» (σελ. 112-127), στο «Εμπειρίες και Σκέψεις Εκπαιδευτικών για τα Προαιρετικά Εκπαιδευτικά Προγράμματα», Γ. Μπαγάκης (επιμ.). Αθήνα: Μεταίχμιο

Σχίζα, K. (2002), «Μια μεθοδολογική πρόταση για την Κριτική Ερμηνεία του Σχεδιασμού των Ευρωπαϊκών Προγραμμάτων. Η Κριτική Συστημική Ευρετική (critical systems euristics)», Πανεπιστήμιο Πατρών, Παιδαγωγικό Τμήμα Νηπιαγωγών, Συνέδριο με θέμα: Ο Εκπαιδευτικός και η Ευρωπαϊκή Διάσταση της Εκπαίδευσης

Σχίζα, K. (2004) Η Συστημική Προσέγγιση στα Προγράμματα Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης, Διδακτορική Διατριβή, Φιλοσοφική Σχολή Πανεπιστημίου Αθηνών, Τμήμα Φιλοσοφίας, Παιδαγωγικής, Ψυχολογίας

Σχίζα, K. (2005) Η ιδιαιτερότητα της Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης με αφετηρία το διδακτικό της αντικείμενο» (σελ. 483-493), στο περιβαλλοντική εκπαίδευση: ο νέος πολιτισμός που αναδύεται» A. Γεωργόπουλος (επιμ.). Αθήνα: Gutenberg

Σχίζα, K. Φλογαΐτη, Ευ. (2005) Τα Χαρτόνια Εργασίας: ένα παιδαγωγικό εργαλείο στην υπηρεσία της ομαδοκεντρικής μάθησης, 1ο Συνέδριο Σχολικών Προγραμμάτων Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης, Πανεπιστήμιο Αιγαίου

Σχίζα, K. (2006) Η Συστημική Σκέψη στην Περιβαλλοντική Εκπαίδευση: ένα το ζητούμενο, δυο οι επιλογές, 2ο Συνέδριο Σχολικών Προγραμμάτων Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης, Πανεπιστήμιο Αιγαίου

De Rosnay, J. (1975) Le Macroscope, Paris : Le Seuil

Habermas, J. (1970) Towards a Theory of Communicative Competence, Inquiry, τ. 13

Habermas, J. (1979) Communication and Evolution of Society, McCarthy, T. (μτφ.) Boston : Beacon Press

Habermas, J. (1987) The Theory of Communicative Action, Ambridge : Polity Press

- Habermas, J. (1990) Κείμενα Γνωσιοθεωρίας και Κοινωνικής Κριτικής, Αθήνα : Πλέθρον
- Habermas, J. (1993) Ο Φιλοσοφικός Λόγος της Νεωτερικότητας, Αθήνα : Αλεξάνδρεια
- Habermas, J. (1996) Γνώση και Διαφέρον στο Κουζέλης, Γ. και Ψυχοπαίδης, Κ. (επιμ.) Επιστημολογία των Κοινωνικών Επιστημών, Αθήνα : Νήσος
- Kemmis, S. McTaggart, R. (1990) The Action Research Planner, Victoria: Deakin University Press
- Marx, K. (1977) Grundrisse, London : Penguin
- Maturana, H. (1987) Everything Said is Said by an Observer, Στο Thomson, W. (επιμ.) Gaia : A Way of Knowledge, California : Lindisfarne Press
- Kemmis, S. McTaggart, R. (1990) The Action Research Planner, Victoria: Deakin University Press
- Mc Niff, J. (1998) Action Research, Principles and Practice, London : Routledge
- Carr, W. & Kemmis, S. (1997) Για μια Κριτική Εκπαιδευτική Θεωρία, (μτφρ.) Λαμπράκη-Παγανού, Α. Μηλίγκου, Εν. Ροδιάδου-Αλμπάνη, Κ. Αθήνα : Κώδικας
- Checkland, P. (1981) Systems Thinking, Systems Practice, New York : Wiley & Sons
- Checkland, P. (1984) Systems : Concepts, Methodologies and Application, Chichester : Wiley
- Checkland, P & Scholes, J. (1990) Soft System Methodology in Action, New York : Wiley & Sons
- Fien, J. (1997) Curriculum, Sustainability and Civil Society, in UNESCO & the Government of Greece, Proceedings of the Thessaloniki International Conference, pp. 177-183
- Freire, P. (1974a) Education for Critical Consciousness, London : Sheed and Ward
- Zuniga, R. (1994) Collection INTERVENIR, L' Evaluation dans l' action, Les Press de l' Université de Montréal (Québec)
- Vygotsky, L. (1985) Pensée et Langage, Paris : Editions Sociales
- Vygotsky, L. (1988) Thought and Language, Cambridge : M.I.T Press

Κ.Π.Ε. ΕΛΕΥΘΕΡΙΟΥ-ΚΟΡΔΕΛΙΟΥ ΣΥΝΤΟΜΟ ΙΣΤΟΡΙΚΟ

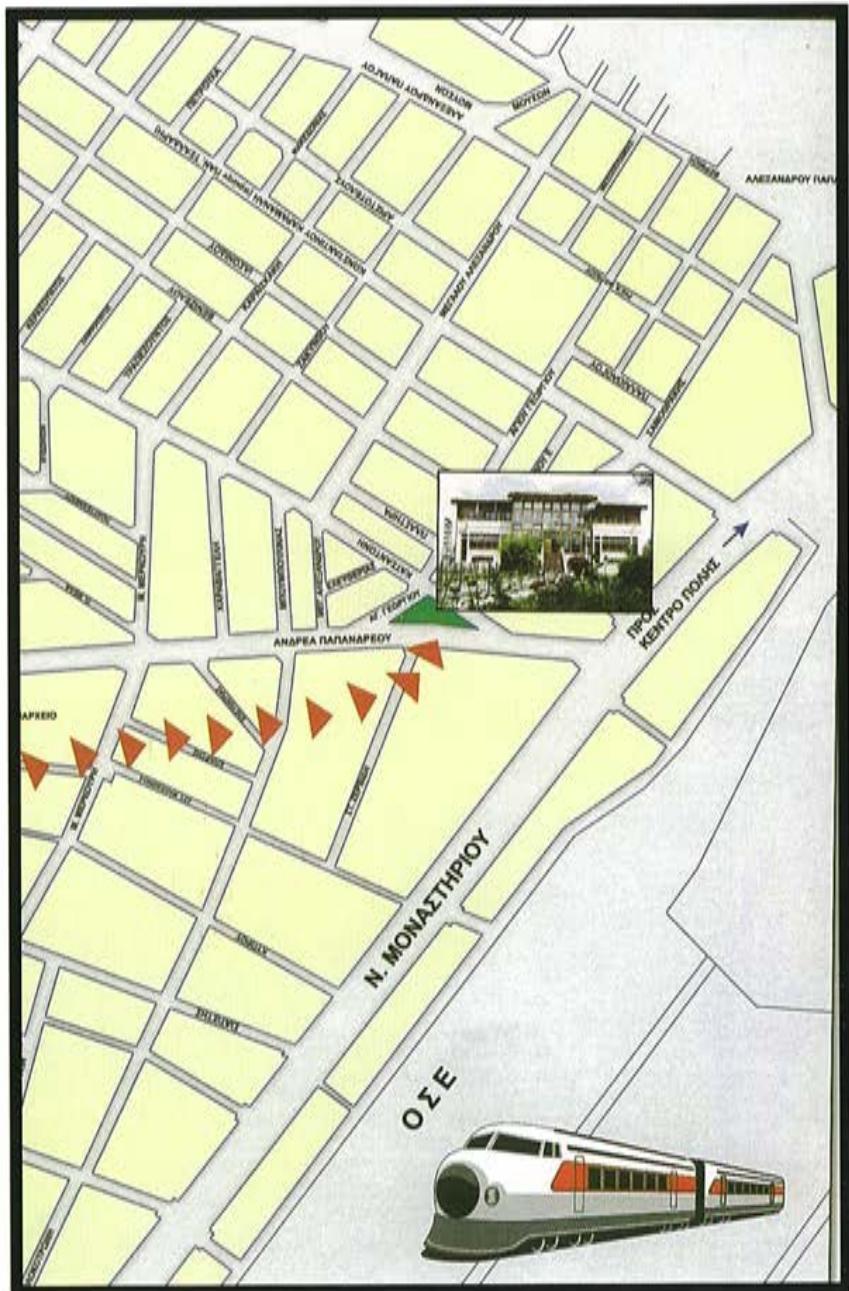
Ένα όμορφο, πρότυπο, δημόσιο, βιοκλιματικό κτίριο, στα διοικητικά όρια του Δήμου Ελευθερίου-Κορδελιού Θεσσαλονίκης. Σχεδιάστηκε και κατασκευάστηκε το 1998 αποκλειστικά για να υπηρετεί και να προάγει το περιεχόμενο που υπαγορεύει ο Θεσμός της Περιβαλλοντικής Αγωγής στη χώρα μας σε όλες της βαθμίδες της Εκπαίδευσης.

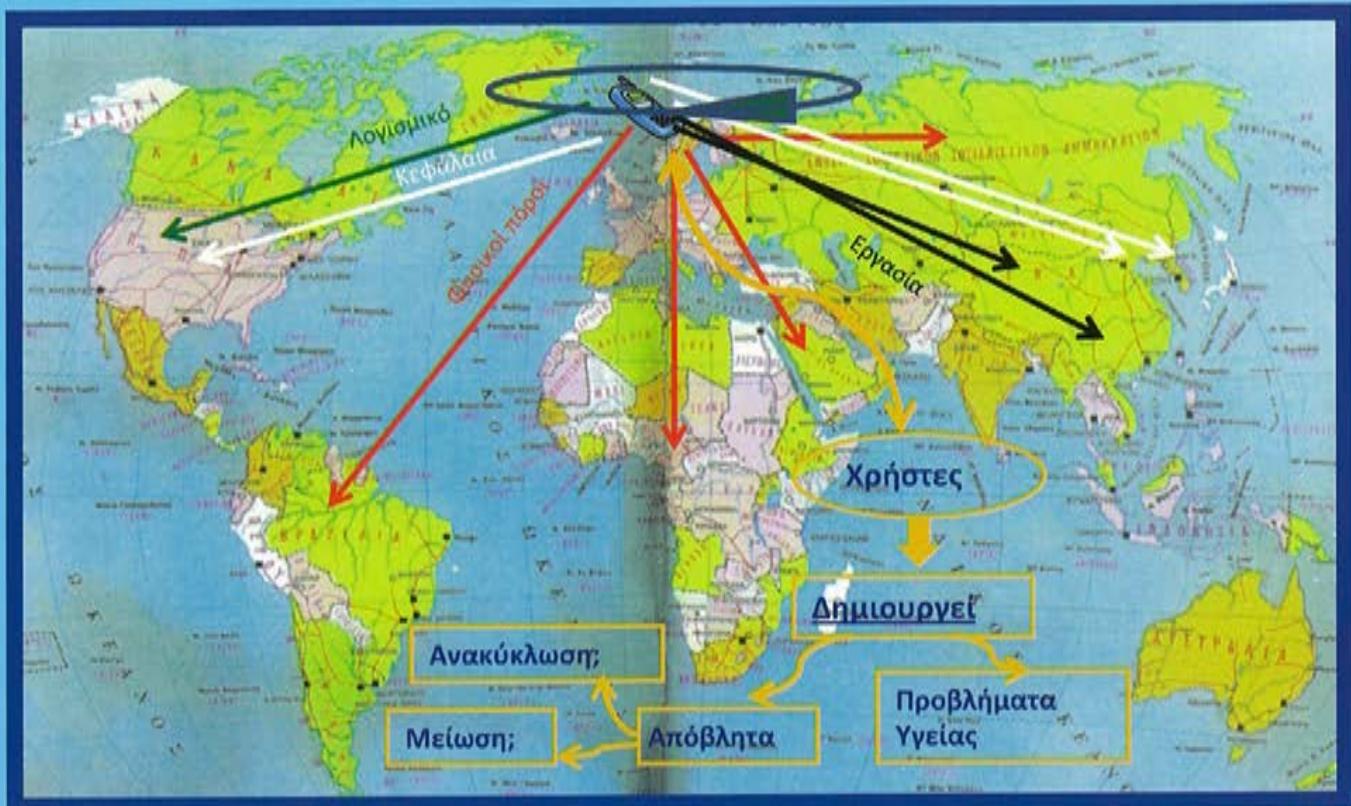
Το Κέντρο Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης Ελευθερίου-Κορδελιού Θεσσαλονίκης, ιδρύθηκε το 1995 με τη συνεργασία του Υπουργείου Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων και του Δήμου Ελευθερίου-Κορδελιού Θεσσαλονίκης, με προγραμματική σύμβαση για δεκαπενταετή λειτουργία. Η δημιουργία και λειτουργία του από την πολιτεία δηλώνουν την αναγκαιότητα για μία κοινωνικά κριτικού τύπου εκπαίδευση που αφορά στην περιβαλλοντική πραγματικότητα.

Είναι στελεχωμένο με έμπειρους εκπαιδευτικούς στο αντικείμενο «Περιβαλλοντική Αγωγή-Εκπαίδευση», που εκφράζουν και δημιουργούν νέο παιδαγωγικό-περιβαλλοντικό-πολιτισμικό «λόγο και πράξη», για να αναδειχθούν οι αρχές και οι αξίες που συνδέουν τον άνθρωπο με το περιβάλλον και τη βιωσιμότητα.

ΤΠΡΟΣ
Κ.Π.Ε.
ΕΛΕΥΘΕΡΙΟΥ-
ΚΟΡΔΕΛΙΟΥ

Ένα κινητό δεν είναι απλή υπόθεση

ISBN: 978-960-89314-4-2

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΕΠΕΑΕΚ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ

Η ΠΑΙΔΕΙΑ ΣΤΗΝ ΚΟΡΥΦΗ
Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
Εκπαίδευσης και Αρχικής
Επαγγελματικής Κατάρτισης

Ανέπειρη παντού. Ανέπειρη για όλους.

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ
ΣΥΓΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

